

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Aili Keskitalo, saksordfører	
2	Ragnhild Melleby Aslaksen	
3	Arthur Johan Tørfoss	Silje Karine Muotka
4	Geir Tommy Pedersen	Silje Karine Muotka
		Anne-Helene Moeng Saari
		Inga-Lill Sundset
	Geir Tommy Pedersen	
5	Heidi Persdatter Greiner Haaker	
6	Rolf Johansen	Aili Keskitalo
	Rolf Johansen	
7	Silje Karine Muotka	Anne-Helene Moeng Saari
	Silje Karine Muotka	
8	Ronny Wilhelmsen	Silje Karine Muotka
	Ronny Wilhelmsen	
9	Geir Tommy Pedersen	Anne-Helene Moeng Saari
	Geir Tommy Pedersen	
10	Ragnhild Melleby Aslaksen	Aili Keskitalo
	Aili Keskitalo, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

Innledning

Sametinget ble opprettet for sikre en likeverdig behandling av samene. Samisk språk og kultur anses som opprinnelige i Norge og har derfor samme krav på vern og utvikling som norsk språk og kultur. I de over 20 årene Sametinget har eksistert, har vi oppnådd mye. Rettsutviklingen på mange områder er i positiv utvikling. Samisk språk og kultur har fått økt status. Samiske barn har fått rett til undervisning i og på samisk.

Likevel har vi mange utfordringer. Rettighetene er blitt styrket, men når Sametingets handlingsrom til å følge opp disse rettighetene i praktisk politikk nesten ikke er til stede, videreføres forskjellsbehandlingen av den samiske befolkningen i Norge. Samisk språk har fått økt status, men likevel velger mange bort samisk som språk i skolen. Samisk kultur har også fått økt status, men har ikke fått ta del i de økonomiske oppfølgingene av museumsreformen og kulturløftet. Samiske barn har fått rett til undervisning i og på samisk, men har ikke tilstrekkelige læremidler i undervisningen. Spesielt utfordrende er dette i sør- og lulesamiske områder.

En av Sametingets største utfordringer i årene som kommer er å møte den veksten i antall henvendelser som Sametinget har opplevd de seneste årene. Fremover vil man med dagens vekst se en dobling i antallet dokumenter innen en 10-års periode og det meste vil være økning i henvendelser til Sametinget. I årene fremover må Sametinget belage seg på at det kan bli vanskeligere å opprettholde dagens tjenestetilbud, dersom veksten i henvendelser viser seg å fortsette på samme nivå som i dag, uten at man samtidig øker kapasiteten til å håndtere dem. Dette er samtidig en ønsket

utvikling, da Sametingets virksomhet bygger på nettopp publikum og brukeres interesse for Sametingets tjenester.

Sametinget representerer samene som et folk og er dets representative organ i Norge. Dette medfører at Sametinget må ha frihet til å legge premisser, utforme og forvalte samepolitikken i Norge. Samhandlingsprosedyrer mellom Stortinget, regjeringen og Sametinget skal sikre at Sametinget kan ivareta denne rollen. En særlig budsjettmessig frihet for Sametinget er nødvendig for å sikre Sametingets autoritet og initiativrett i samepolitikken. For å sikre dette er det viktig å få på plass budsjettprosedyrer og årlige budsjetttrammer som samsvarer med Sametingets rolle i samepolitikken.

Dagens system kan vanskelig sies å være innenfor de folkerettslige rammer, jf. ILO-169 artikkel 6 og FNs erklæring om urfolks rettigheter artikkel 3. Nåværende budsjettprosedyrer gir ikke Sametinget reell mulighet til å bestemme over det samiske folkets økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling. Status i dag er at Sametinget ikke har tilstrekkelig innflytelse i prosessene som fører fram til bevilgningene til samiske formål over statsbudsjettet. Sametinget må derfor komme i en reell forhandlingsposisjon om de overordnede økonomiske rammene for sin virksomhet.

Sametingets budsjett for 2013

Sametingets budsjett for 2013 er på kr 401 413 000, eksklusive Samefolkets fond. Sammenlignet med statsbudsjettet for 2012 gir forslaget til statsbudsjettet for 2013 en økning på kr 32 794 000 til Sametinget.

Sametinget forventer at budsjettet for 2014 økes i tråd med nasjonale satsinger og at budsjettet ikke har øremerkede midler prioritert av regjeringen.

Sametingets budsjettbehov for 2014 viser behovet for økninger fra budsjettet 2013.

Beskrivelse	Behov økning 2014 (i 1000 kr)
Språk	23 000
Kultur	51 500
Bibliotek	3 000
Kunnskap	35 500
Helse og sosial	1 500
Arealer og miljø	13 500
Kulturminnevern	5 000
Næring	1 500
Regionalutvikling	5 000
Samisk samarbeid og internasjonalt arbeid	2 000
Forskning på sametingsvalget	1 000
Sametingets 25-årsjubileum	1 000
Totalt	143 500

Språk

For å sikre språkets fremtid vil det være viktig at antallet brukere av samisk språk økes og at vi har reelle muligheter til å bruke språket vårt. I arbeidet for å øke antall språkbrukere er overføring mellom generasjoner og god språkundervisning viktige faktorer. Det er viktig at bruken av samisk språk økes betraktelig på alle samfunnsområder.

En forbedret innsats i arbeidet med å styrke bruk av samisk språk forutsetter klar ansvarsfordeling mellom ulike myndighetsutøvere. Det vil være naturlig at Sametinget har et overordnet ansvar for samisk språkpolitikk.

En rekke rammebetingelser må være på plass for å sikre fremtiden for det samiske språket. Gode målsettinger for samisk språk kan ikke oppnås uten tilstrekkelige økonomiske og menneskelige ressurser. De senere årene har vi sett en økning av kommuner og institusjoner som ønsker å gjøre en innsats for samisk språk. Vi har nå 10 kommuner og 4 fylkeskommuner som er innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk, og vi har 13 samiske språksentre som får direkte tilskudd fra Sametinget. Alle disse behøver gode økonomiske vilkår for å kunne gjøre en god jobb. Samisk skal være et naturlig språk på alle arenaer. Vi er ikke der ennå. Samisk språk er mange steder ikke en naturlig del av dagliglivet, og det finnes få arenaer hvor språket brukes. Sametinget vil derfor legge til rette for at det utvikles arenaer og møteplasser for barn, unge og voksne hvor man kan bruke samisk språk.

Samisk språk er en viktig dimensjon i alle fagområder i Sametinget. Språk vil derfor synliggjøres i flere av de andre fagkapitlene i dette dokumentet.

Oppfølging av sametingsmelding om samisk språk: 5 millioner kroner

Sametingsmelding om samisk språk legges fram for plenum i november 2012. Meldingen har en rekke strategier for styrking og utvikling av samisk språk. Oppfølgingen av sametingsmelding om samisk språk vil påvirke flere avdelinger i Sametinget, og det vil være behov for å øke både eksisterende poster i ulike avdelinger, og opprettelse av nye poster. Det vil i 2014 være behov for 5 millioner til oppfølging av Sametingsmelding om samisk språk.

Tospråklighetstilskudd kommuner og fylkeskommuner: 5 millioner kroner

De siste årene er det kommet flere nye kommuner til forvaltningsområdet for samisk språk. Det viser at mange kommuner med en samisk befolkning ønsker å ta et ansvar for å styrke og fremme samisk språk. Da er det viktig at sentrale myndigheter støtter opp om dette arbeidet. Når vi ser bort fra økningen som har kommet når nye kommuner blir innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk, har ikke tospråklighetstilskuddet blitt økt siden 2008. Dette er en uholdbar situasjon. Sametinget har i 2011 vedtatt nye tildelingskriterier blant annet fordi Sametinget ønsker å styrke kommunenes mulighet til å utvikle samisk språk. Dette krever en økning av tospråklighetstilskuddet slik at kommunene og fylkeskommunene virkelig kan gjøre en innsats for å utvikle samisk språk. Sametinget har vedtatt at det er særlig viktig å ivareta og styrke kommunene i sørsamisk og lulesamisk område.

For at kommunene som er i forvaltningsområdet for samisk språk skal ha mulighet til å styrke og utvikle språkarbeidet i kommunen, er det behov for en økning på minimum 5 million kroner.

Direktetilskudd til språksentre: 2,5 millioner kroner

Evalueringsrapporten viser at det er et stort behov for å styrke rammebetingelsene til språksentrene. Dette for å gi forutsigbarhet og kontinuitet i arbeidet med samisk språk. Som første skritt til å styrke rammebetingelsene til språksentrene, har Sametinget i budsjettet for 2013 opprettet en egen post for aktivitetstilskudd kun for språksentrene. Sametinget skal følge opp evalueringen i 2013 og språksentrenes direkte tilskudd kan derfor bli endret fra og med 2014.

Sametinget ønsker derfor at språksentrenes grunntilskudd økes med til sammen kr 2,5 mill. kr.

Søkerbaserte tilskudd: 4 millioner kroner

Sametinget opplever at det er en stor økning i språkaktiviteter og fokus på samisk språk i hele landet. Stadig flere institusjoner og organisasjoner ønsker å synliggjøre, styrke og utvikle samisk språk i sine nærrområder. Sametinget ser det som særdeles viktig at ulike aktører tar del i arbeidet for å styrke og utvikle samisk språk og ser behov for at denne posten økes betydelig. Det søkerbaserte tilskuddet er et viktig virkemiddel for Sametinget i arbeidet med å øke antallet samiskspråklige og med å få flere arenaer for samisk språk. Det er behov for å øke denne posten med 4 millioner kroner.

Terminologi: 3 millioner kroner

Terminologiarbeidet må styrkes i alle samiske språkområder. Sametinget har i budsjettet for 2013 satt av penger til flere terminologiprojekter:

En ny samisk orddatabase er under utvikling. Den nye nettjenesten, med arbeidstittel "risten 2", skal være et ord- og termsøkeverktøy for hele den samiske befolkningen og andre interesserte brukere med utgangspunkt i eksisterende ressurser. Det vil være behov for kontinuerlig kapasitet for å legge inn nye ord og terminologi, samt vedlikeholde systemet.

Samisk talesyntese er et dataprogram som simulerer menneskelig tale. Samisk talesyntese vil blant annet være et tilleggshjelpemiddel til korrekturprogram for samiske språk, og også som skrive støtteverktøy for dyslektikere og andre med større eller mindre skrive- og talevansker. Den nordsamiske versjonen skal ferdigstilles i 2013, og Sametinget ønsker å utvikle verktøyet til også å håndtere sør- og lulesamisk. Dette arbeidet startes opp i 2014.

I det samiske samfunnet er det viktig å samle inn og bevare tradisjonelle ord og termer, spesielt knyttet til primærnæringene. Dette er av avgjørende betydning for å bevare tradisjonelle kunnskaper i de ulike samiske samfunn. Terminologiarbeidet må styrkes i alle samiske språkområder. Vi har i 2014 behov for en økning på 3 million kroner til terminologiarbeidet.

Stedsnavn: 1 million kroner

Samiske stedsnavn har stor betydning i dokumentasjon av lokalhistorie og i samisk opplæring. Sametinget har behov for økte midler til videreføring av stedsnavnprosjekter i lulesamisk og sørsamisk område, og i andre områder hvor språket står svakt. Dette arbeidet vil skje i samarbeid med språksentrene, museer, skoler og Statens kartverk. Det økte behovet i dette arbeidet vil koste 1 million kroner.

Språkkampanje: 1,5 millioner

Som et ledd i arbeidet for å øke antall språkbrukere igangsetter Sametinget en språkkampanje i 2013. Målet med kampanjen er å få flere til å velge samisk som hjemmespråk. Gjennom kampanjen vil det settet fokus på viktigheten av å velge samisk som hjemmespråk, motivere til økt bruk av samisk, voksenopplæring i samisk, og rekruttere andre til å lære samisk. En slik språkkampanje vil også være med på å synliggjøre samisk språk i det offentlige rom, samt være med på å endre holdninger til samisk språk. Språkkampanjen vil gå over 2 år med oppstart 2013. Det er behov for 1,5 millioner til prosjektet.

Sámi giellagáldu: 1 millioner kroner

Sametinget har i samarbeid med sametingene i Finland og Sverige opprettet nordisk samisk forsknings – og fag/ resurssenter. Senteret vil være på prosjektbasis til 30.6.2014. Senteret skal ha ansvar for saker innen alle de samiske språkene og koordinere disse i samarbeid med sametingene og andre samiske institusjoner innen samisk språkarbeid.

Senterets oppgaver er bl.a. språkrøkt, språkutvikling, normering innen terminologiarbeid, navnetjeneste, stedsnavntjeneste, og informasjon om samiske språkfaglige saker. Herunder er det oppgaver som f.eks. grunnforskning innen etymologi og dialektforskning. Når prosjektperioden er over, har senteret behov for permanent driftsbudsjett. Til dette har Sametinget behov for 2,5 mill , noe som innebærer at Sametinget har behov for økning på 1 millioner kroner.

Oppsummering

I budsjett 2013 har Sametinget avsatt 72,3 millioner kroner til språk. I 2014 har Sametinget behov for en økning på kr 23 millioner kroner på dette fagområdet.

Kultur

Innenfor kulturfeltet har Sametinget som målsetting å ha et levende og allsidig samisk kunst- og kulturliv. Kulturaktiviteter spiller en viktig rolle i det samiske samfunnet, også for bosettingen. Samisk kulturutøvelse er med på å skape tilhørighet, trivsel, identitet livskvalitet og kulturbaserte arbeidsplasser. Et bredt tilbud av kulturaktiviteter for og med samiske barn og unge er en viktig prioritet for Sametinget.

Sametingets kulturpolitikk og tilhørende virkemidler skaper utvikling og vekst i det samiske samfunnet. Dette viser en evaluering av Sametingets søkerbaserte virkemidler på kulturfeltet fra 2010. Midlene har gått til en rekke ulike tiltak som har skapt et bredt engasjement innen samisk kulturliv. De fleste prosjektene Sametinget støtter, kunne ikke blitt gjennomført uten disse virkemidlene. Evalueringen påpeker også at Sametingets virkemidler til kulturutvikling vil ha sysselsettingseffekter på lang sikt. Et eksempel er de samiske museene, hvor statistikkgrunnlag fra 2009 viser at det innenfor de seks samiske museene er 40 årsverk og en samlet inntektsressurs på ca. 28 million kroner. Sametingets tilskudd utgjør forøvrig ca. 90-100 % av de samiske museenes ordinære tilskuddsgrunnlag.

Sametinget registrerer at den nasjonale satsningen på kultur gjennom kulturloftet er stor. I punkt 13 Gode vilkår for samisk kultur i Kulturloftet II fremgår det at regjeringen må ta et nasjonalt ansvar for at Sametinget har mulighet til en offensiv kulturpolitikk. Det er et skritt i riktig retning at regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2012 har en særskilt satsing på samiske kultur- og språktiltak som en del av Kulturloftet.

De viktigste offentlige styringsredskapene for samfunnsformingen er lovgiving, organisering og budsjett. Innenfor kulturfeltet er organisering og budsjetttrammer mest sentralt. En forutsetning for at de samiske kulturinstitusjonene og museene skal kunne utvikles og ivareta sine oppgaver, er at de gis forutsigbare og tilfredsstillende rammebetingelser. De samiske institusjonene har fortsatt store etterslep i de økonomiske rammevilkårene sammenlignet med tilsvarende norske institusjoner. Dette gir igjen store utfordringer når det gjelder både drift, faglig utvikling, vedlikehold og kapasitet.

Manglende budsjettprosedyrer med staten har for kulturfeltet medført at Sametinget i svært liten grad har innflytelse over rammevilkårene og utviklingsmulighetene til samiske kulturinstitusjoner. Sametinget har begrensede midler til rådighet i eget budsjett på kulturfeltet, men har valgt å bevilge mer til kulturformål over Sametingets budsjetter enn hva bevilgningene fra Kulturdepartementet utgjør. Dette mener vi er en rett og nødvendig prioritering. På kulturfeltet er økonomiske virkemidler den viktigste rammebetingelsen. Kulturaktiviteten er det folket selv som skal utvikle.

Institusjonsoppbygging er grunnleggende for ivaretagelse og utvikling av det samiske samfunnet. Sametinget gir direkte tilskudd til en rekke ulike kulturinstitusjoner og -organisasjoner. Disse institusjonene og -organisasjonene er viktige arenaer for å synliggjøre og utvikle samisk kultur. Dette er forholdsvis nye institusjoner, og de er fortsatt i en utviklingsfase. Dagens bevilgning dekker stort sett kun lønns- og prisstigningen.

Behov for økning i 2014

Det er behov for en generell økning i de søkerbaserte tilskuddsordningene for kultur i Sametingets budsjett. I tillegg har samiske institusjoner og organisasjoner som får direkte tilskudd over Sametingets budsjett meldt inn behov for økning i budsjettet for 2012. Samlet er det et behov for økning i budsjettet på 51,5 millioner kroner på kulturfeltet.

Behovet er fordelt på følgende måte for de ulike formålene:

Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner: 10 millioner kroner

De samiske kulturhusene og kulturformidlingsinstitusjonene er virksomheter som springer ut av og fungerer i en samisk samfunnssammenheng og samisk offentlighet. Alle samfunn er i stor grad bygd opp av et sett med ulike institusjoner med de variasjoner det innebærer. Institusjonene fungerer i mange tilfeller som fyrtårn i sitt lokalsamfunn, og gir ungdom med høy kompetanse muligheten til å bosette seg i samiske områder. De samiske institusjonene er derfor helt sentrale i å oppnå sterke, fungerende og utviklende samfunn som ivaretar samisk språk, kultur og samfunnsliv. Oppbyggingen og utviklingen av samiske samfunn krever vilje og evne til å etablere og videreutvikle egne institusjoner. Det er også behov for avsetninger til konkrete og lenge planlagte byggesaker, slik som prosjektering av bygg til Várdobáiki.

Samisk idrett: 2,5 millioner kroner

Idrett har en sentral plass i det samiske samfunnet. Det er viktig at samiske idrettsorganisasjoner skal være i stand til å organisere og legge til rette for idrettslig og fysisk aktivitet. Gjennom aktiviteter som reinkappkjøring, lassokasting og samiske landslag i fotball bidrar disse organisasjonene til styrking av samisk identitet, spesielt for samiske barn og unge. Det er også viktig at samisk ungdom skal få muligheten til å kunne delta i Arctic Winter Games (AWG) der de gjennom idrettslige og kulturelle aktiviteter får styrket samhold og samhørighet med ungdom fra andre urfolksgrupper og arktiske befolkningsgrupper.

Samiske teatre: 11 millioner kroner

Samisk teatervirksomhet er en viktig arena for opplevelse, synliggjøring og formidling av både tradisjonell og moderne samisk og kunst og kultur, og for bruk og synliggjøring av samiske språk. Barn og unges aktive deltakelse i teateraktiviteter er prioritert. Teatrene er også en viktig arbeidsplass for flere ulike kunstneriske faggrupper i samiske samfunn. Det er behov for en generell styrking av produksjon, og formidling av samisk scenekunst, herunder å sette teatrene i stand til å betjene hele det samiske bosettingsområdet, og rekruttering av skuespillere og andre teaterarbeidere. Økningen i budsjettbehovet for 2014 gjelder Beaivváš Sámi Našunálateáhter og Áarjehlsaemien Teatere. Det er også behov for midler til samisk barneteater i Tana.

Samiske museer: 15 millioner kroner

De samiske museene er viktige institusjoner i forvaltningen av den samiske kulturarven, og er arenaer for overføring av kulturarv og tradisjonell kunnskap til kommende generasjoner.

Sametinget har siden 2002 hatt forvaltningsansvaret for 6 konsoliderte samiske museer. Disse kalles også for museumssidaer. De samiske museene er museer som har samisk kulturhistorie som en del av sin virksomhet, og som ønsker å være under Sametingets forvaltning.

For å følge opp målene i grunnopplæringen, er det gjennom de nasjonale læreplanene pålagt å lære barn om samer og samisk kultur. Dette gjør at de samiske museene får stor pågang fra skoler som skal nå læreplanenes mål, og som ofte trenger grunnleggende innføring i samisk kultur. Dette krever formidlingsressurser fra de samiske museenes side.

Urfolks rett til sin spesifikke immaterielle kulturarv beskyttes først og fremst som en menneskerettighet. Dette framgår i dag av en rekke internasjonale rettskilder. I UNESCOs konvensjon om den immaterielle kulturarven ligger det at urfolk selv har rett til å forvalte, forske og formidle egen kultur. Det samiske samfunnet er først i startfasen når det gjelder arbeidet med vern av den samiske immaterielle kulturarven, og det er behov for styrking av de samiske fagmiljøene som arbeider med dokumentering, vern og lagring av samisk immateriell kulturarv.

Etableringen av Østsamisk museum er et ledd i styrkingen og utviklingen av østsamisk kultur, språk og samfunnsliv, samt det grenseoverskridende folk-til-folk samarbeidet.

Sametinget har gjennomført en behovsanalyse av de samiske museene i 2011 der behovene for de samiske museene framkommer. Behovsanalysen inneholder blant annet tall som indikerer hvilket volum de samiske museene representerer i forhold til alle museene i Norge. De samiske museenes andel i forhold til de norske museene utgjør 0,12 % av gjenstandssamlingene, 1,10 % av årsverkene, 0,37 % av besøkene og 0,81 % av inntektene. Tallene er basert på ABM-utvikling sin statistikk.

Samisk litteratur og samiske publikasjoner: 3,5 millioner kroner

Behovet for samisk litteratur og publikasjoner har økt betydelig de senere årene, særlig som et ledd i språkutviklingen og språkopplæringen for hele den samiske befolkningen, og blant barn og unge. Behovet for samisk litteratur er stort, og tilbudet er relativt lite. Dette gjelder samisk litteratur innen alle sjangere.

En innkjøpsordning for innkjøp av litteratur og joik/musikk ble etablert i 2011, og det vil være behov for en styrking av denne ordningen.

For å sikre samiske utgivelser er det viktig at vi har en samisk forlagsbransje som har kompetanse og rammevilkår til å imøtekomme de behovene det samiske samfunnet har innenfor dette feltet.

Musikk, film, samtidskunst og andre kunst- og kulturtiltak: 4,5 millioner kroner

Det er stor aktivitet innenfor samisk kunst- og kulturliv. Det er behov for å styrke samiske festivaler, tiltak for samiske barn og unge, musikkutgivelser, filmtiltak, billedkunstprosjekt, prosjekt til fremme

av kirke- og trosliv og tiltak innenfor en rekke andre felt som vil være med på å styrke det samiske samfunnet innenfor kulturfeltet.

Samiske kunstneres rammevilkår: 2 millioner kroner

Gode rammevilkår for samiske kunstnere vil sikre et mangfoldig samisk kunst- og kulturliv. Det er viktig at vi har stipendordninger som er med på å styrke mulighetene for kunstnerisk egenutvikling for samiske kunstnere, og at kunstnernes organisasjoner har rammevilkår som gjør de i stand til å bistå samiske kunstnere, og ivareta deres behov.

Media: 3 millioner kroner

Det er behov for å styrke det samiske medietilbudet både lokalt, regionalt og nasjonalt. Det må gis et medietilbud som på en god måte ivaretar de nord-, lule- og sørsamiske språkområdene. Eksempler på gode medietilbud som ivaretar de lule- og sørsamiske språkene er NuorajTV, som er samiskspråklig nett-tv for og av lulesamisk ungdom. NuorajTV planlegger å utvide sitt tilbud til sørsamisk område, noe som igjen er med på å øke språkbruken i de lule- og sørsamiske områdene.

Det vil være behov for en styrking og samordning av sørsamiske medietilbud, og i den forbindelse vil det kunne være aktuelt med etablering av et sørsamisk mediesenter.

I ”Samiske tall forteller 3” anbefales gjennomføring en ny undersøkelse om samiske medier, som undersøker i hvilken grad samer utenfor de mest sentrale områdene har et tilfredsstillende medietilbud og bruk av moderne medier blant samer. Det er behov for en ny samisk medieplan, som undersøker dagens samiske medier sitt tilbud til den samiske befolkningen, og som ser på utfordringer framover når det gjelder dagens moderne mediebilde.

Oppsummering

I budsjett 2013 har Sametinget avsatt 92,4 millioner kroner til kultur. I 2014 har Sametinget behov for en økning på 51,5 millioner kroner på dette fagområdet.

Bibliotek

Tidligere Sámi sierrabibliotekha/Samisk spesialbibliotek ble overført til Sametinget i 2000. Det er ikke blitt tilført flere ressurser til biblioteket tross mange nye arbeidsoppgaver, som blant annet forvaltningsbibliotek for Sametingets ansatte og politikere. Biblioteket har også ansvar for tildelinger til de samiske bokbussene. Vi har i dag åtte samiske bokbusser.

Biblioteket har over veldig lang tid stort sett bare jobbet med saksbehandling, oppsporing/innkjøp, klargjøring av materiale og behandling av referansespørsmål. Vi har ikke hatt tid og ressurser til å drive med formidling og informasjon av samisk litteratur, musikk og film.

Oppbyggingen av Samisk spesialbibliotek startet opp i 1950-årene da Karasjok folkeboksamling fikk tak i samiskspråklige bøker. I 1962 fikk Karasjok folkebibliotek ett spesielt ansvar for å bygge opp en samisk samling for å gi en samisk bibliotekstjeneste til hele den samiske befolkningen og til andre. Fra 1983 ble avdelingen et eget statsfinansiert bibliotek - Sámi sierrabibliotekha/Samisk spesialbibliotek, og i 2000 ble biblioteket overført til Sametinget og ble en del av Sametingets administrasjon.

I St.meld. nr. 23 (2008-2009) står det at Kultur- og kirkedepartementet har ansvar for at det samiske perspektivet blir ivaretatt i nasjonale satsinger på bibliotekfeltet og at Sametingets bibliotek har det overordnede ansvaret for å styrke og utvikle bibliotektilbudet til det samiske folket.

”Sametingets bibliotek er et tilbud til samer i og utenfor de tradisjonelle samiske busetningsområdene, andre innbyggere og til lånere i utlandet. Tjenestene er primært rettet mot andre bibliotek. Biblioteket

er et kompetansesenter for samisk litteratur og samisk bibliotekstjeneste, og virksomheten omfatter alle samiske språk og dialekter. Biblioteket skal også være en aktiv formidler av samisk litteratur og kultur ved å tilby foredrag og utstillinger.”

Bibliotek seksjonen har i dag ikke ressurser til å drive biblioteket så offensivt som forventet etter at det ble en del av Sametinget. Sametingets bibliotek skal være et kompetansesenter for samisk litteratur, samisk bibliotekstjeneste og et aktivt forvaltningsbibliotek for våre politikere og ansatte. Vi ønsker blant annet mye større fokus på formidling av samisk litteratur, musikk og film. Hvis biblioteket skal oppfylle sine målsetninger, så må det tilføres flere ressurser til Sametingets bibliotek.

Sametinget vil opprette sørsamisk kompetansebibliotek i tilknytning til Sijti Jarne i Hattfjelldal, jf sørsamisk bibliotekplan med budsjettbehov på ca 2 millioner kroner.

Oppsummering

I budsjett 2013 har Sametinget avsatt 8,5 millioner kroner til samiske bibliotekstjenester. I 2014 har Sametinget behov for en økning på 3 million kroner på dette fagområdet.

Kunnskap

Sametingets målsetting innenfor opplæringsfeltet er at den samiske befolkningen har kunnskap, kompetanse og ferdigheter som kreves for å utvikle samiske samfunn.

Sametingmeldingen om opplæring og utdanning blir behandlet i plenum i november 2011. Som en oppfølging av meldingen vil sametingsrådet i løpet av 2012 utarbeide egne tiltaksplaner for samisk opplærings- og utdanningspolitikk og på grunnlag av disse legge fram budsjettforslag på Sametingets årlige budsjetter.

Sametinget vil trekke fram to områder innenfor opplæring som vil bli prioritert. Dette er samisk som andrespråk i grunnskolen og læremiddelsituasjonen både i barnehagen og grunnopplæringen.

Sametinget vil også i 2014 videreføre arbeidet med samiske leker og pedagogisk materiell i barnehager.

Samiskopplæringen i grunnskolen: 1 million kroner

Et innsatsområde som sametingsmeldingen tar opp er samiskopplæring i grunnskolen, der det særlig er reist bekymring rundt samisk som andrespråk. Evaluering av Kunnskapsløftet - samisk viser at elever som har samisk som andrespråk, ikke lærer språket godt nok til å bli funksjonelt tospråklige og at det er mange utfordringer knyttet til samiskundervisningen. Dette blir underbygget av rapporten ”Samiske tall forteller 4”, som kom ut i oktober 2011. Rapporten viser at det fra 2006 har vært en nedgang i antall elever som tar samisk som andrespråk på 38 % for de tre samiske språkene til sammen, for nordsamisk som andrespråk alene er nedgangen på 40 %.

Det er viktig å sette i gang tiltak for å snu denne utviklingen. En årsak som rapporten trekker fram, er at det blir brukt feil undervisningsmodell i opplæringen. Dette er ikke noe nytt, rapporten viser til at det har vært reist sterk foreldrekritikk mot modellen for faget samisk som andrespråk allerede på 1990-tallet. Dette er dokumentert i rapporten Opplæring i samisk som andrespråk, utgitt av Sámi allaskuvla i 1998 og i evaluering av Reform 97, uten at det i praksis har ført til endring i andrespråksmodellen ved innføring av Kunnskapsløftet – samisk i 2006. Internasjonal forskning viser også at den modellen som en arbeider etter i samisk som andrespråk i Norge, ikke fører fram til at elevene blir funksjonelt tospråklige. Av forskere blir den karakterisert som en svak modell.

Sametinget har behov for økte midler til å utarbeide sterke opplæringsmodeller for faget samisk som andrespråk.

Metodeutvikling for samisk språkopplæring og kulturformidling i barnehage: kr 500 000

Det er behov å avsette midler til utviklingsarbeid for metodeutvikling for samisk språkopplæring og kulturformidling i barnehagen. Mange barnehager sliter med språkarbeidet og har gitt Sametinget tilbakemelding om at det er behov for metodeutvikling når det gjelder språkopplæring. Samiske barn befinner seg i barnehager i ulike geografiske områder. Områdene har ulike behov når det gjelder metoder i språkopplæringen, og det må derfor utvikles metoder for ulike språkkategorier. Med bakgrunn i dette er det behov for kr 500 000 til dette formålet i 2014.

Samiske læringsressurser: 20 millioner kroner

- Sametinget har som mål at det finnes læremidler på alle fagområder og i alle fag på sør-, lule- og nordsamisk. Dette er langt fra tilfelle i dag. Mangel på samiske læremidler har vært en utfordring helt siden samisk ble innført som fag. Selv om det blir utgitt nye læremidler hvert år, er det fremdeles ikke dekning i alle fag, spesielt på lulesamisk og sørsamisk.
- Midler til læremiddelutvikling har vært tildelt på grunnlag av Strategisk plan for læremiddelutvikling 2009 – 2012. Som en oppfølging av satelysmeldingen vil det bli utarbeidet tiltaksplan for læremiddelutviklinga fra og med 2013. Hvis en tar utgangspunkt i oppfølging av strategisk plan, viser foreløpige beregninger et totalbehov på 32 millioner kroner for at en skal få satt i gang utviklingen av de læremidlene det er behov for etter Kunnskapsløftet – samisk (se tabellen nedenfor). Det vil ikke være realistisk å sette i gang en så stor satsing på ett år, mest på grunn av mangel på menneskelige ressurser. Rapporten Tiltak for å effektivisere utvikling og produksjon av samiske læremidler viser imidlertid at det i følge Samisk forlegger og avisforening er noen samiske forlag som har bygd opp større kapasitet og kompetanse til å produsere mer læremidler enn hva det hittil har vært økonomiske rammer til.
- I 2014 er målet å legge læringsressurser på anbud. Det er viktig for Sametinget å organisere utvikling av læringsressurser på en måte som gir optimal tilgang til gode læringsressurser som er i tråd med gjeldende læreverk, samt sikre en mer forutsigbar produksjon av læringsressurser. For å nå dette målet ser vi et stort behov for økte økonomiske rammer til læringsressursutviklingen, både for å sikre at det utvikles kvalitative gode læringsressurser (inkludert digitale læringsressurser), men også for å binde midler til ulike prosjekter over flere år, slik det legges opp til i en offentlig anskaffelsesprosess. Vi ser behov for økte økonomiske rammer til den interne arbeidsprosessen.
- Det vil være en økning på midler til læremiddelutvikling for grunnopplæringa på 20 millioner kroner.

Behov for midler til læremiddelutvikling i 2014:

• Fag	• På nordsamisk	• På lulesamisk	• På sørsamisk	• Sum for de enkelte fag
• Samisk som førstespråk	• 0	• 2 300	• 3 900	• 6 200
• Samisk som andrespråk	• 800	• 2 500	• 2 500	• 5 800
• Matematikk	• 2 100	• 3 950	• 3 950	• 10 000
• Naturfag	• 6 200	•	•	• 6 200

• RLE	• 0	• 1 000	• 1 000	• 2 000
• Samfunnsfag	• 0	• 1 000	• 1 000	• 2 000
•	• 9 100	• 10 750	• 12 350	• 32 200

Samisk læremiddelportal Ovttas-Aktan-Aktesne: 3,5 millioner kroner

Samisk læremiddelportal skal utvikle nettbaserte tjenester for samiske læremidler, og tilbyr tre basistjenester:

Nettportal for gjenfinning av samiske læremidler. Denne tjenesten er lansert høsten 2011, og har en redaksjon som publiserer på nettsidene.

Publiseringsverktøy for digitale læremidler. Det skal utvikles to læremiddelpiloter som lanseres i november 2012.

En samisk delingsarena på internett. Tjenesten lanseres samtidig med læremiddelpilotene.

Prosjektet avsluttes ved utgangen av 2012. Sametinget arbeider med en plan for permanent drift av portalen. Driftsløsning og finansieringsplan er ikke utarbeidet, men de årene dette har vært et prosjekt, har det kostet 3,5 millioner kroner per år. Permanent drift vurderes å beløpe seg på samme nivå.

Nordområdepolitikken: 1 million kroner

Det er et stort behov for mer kunnskap om og større fokus på de sosiale og helsemessige konsekvenser av nordområdesatsingen. For eksempel fordrer ivaretagelse av rettighetene og eksistensgrunnlaget for de tradisjonelle næringene i nord, økt forskningsbasert kunnskap om konsekvensene av mineralutvinning.

Sametinget vil at det skal rettes spesielt fokus på samiske næringer som reindrift, jordbruk, fiske og utmarksnæringer. I den forbindelse må det iverksettes kartlegging av og økt forskning på hvordan forvaltningsorganer ivaretar urfolks rettigheter nedfelt i nasjonale lover og internasjonale konvensjoner og erklæringer i sitt virke, og det må iverksettes nødvendig kompetanseheving i forhold til forvaltningens ivaretagelse av urfolksrettigheter.

Kvalifiserings- og rekrutteringsprogram i samisk språk for høyere utdanning: 3 millioner kroner

Sametinget og Samisk høyskole har inngått avtale om utvikling og gjennomføring av et 5-årig språkprosjekt i alle samiske språkområder. Målet er at samer tar tilbake sitt språk og at det blir flere brukere av samisk språk.

Programmet som gjennomføres i samarbeid med blant annet de samiske språksentrene kan betegnes som meget vellykket. Programperioden avsluttes i 2013. Sametinget mener at programmet må videreføres gjennom å bli et varig tilbud ved Sámi allaskuvla. Et slikt kvalifiserings- og rekrutteringstilbud i samisk språk vil også være et middel for å nå de målene Regjeringen har satt i Handlingsplan for samiske språk og i Nasjonal rekrutteringsstrategi for samisk høyere utdanning.

Utredningen "Langs lange spor – om samisk forskning og høyere utdanning" fremmer også forslag om at språkprogrammet må sikres langsiktig, stabil finansiering. Utvalget foreslår i tillegg at ordningen evalueres etter ti år.

Finansieringen av et varig kvalifiserings- og rekrutteringstilbud i samisk språk for høyere utdanning må omfatte Sámi allaskuvlas administrative og faglige oppgaver, samt samarbeidspartneres deltakelse.

Språkopplæringstilbud til samiskspråklige fagarbeidere og yrkesutøvere: 2 millioner kroner

Samiskspråklige fagarbeidere og yrkesutøvere har ofte utfordringer med hensyn til bruken av samisk språk i sin yrkesutøvelse på grunn av manglende begreper.

Språkopplæringstilbud med studiepoeng for samisktalende innen ulike fag, som for eksempel helsefag og reindrift, vil styrke samisk språk – og også kunne stimulere til videre utdanning innen fagene.

Stipend for høyere utdanning: 2 millioner kroner

Det er et stort behov for samiskspråklige innenfor de fleste fag. Sametinget har derfor opprettet stipendordninger for elever på videregående nivå med samisk i fagkretsen og for studenter i høyere utdanning. Det totale beløpet for stipender må økes for å styrke rekrutteringen av samiskspråklige elever og studenter.

Samisk spesialpedagogisk nettverk: kr 500 000

SEAF - samisk erarenoamaš pedagogalaš firbmádat/ samisk spesialpedagogisk nettverk, har et landsdekkende ansvar for samiske brukere i hele Norge. Nettverket arrangerer samiske pedagogiske fagdage hvert annet år. De siste fagdage var i 2012, neste planlegges i 2014. Sametinget har vært med å arrangere og finansiere disse fagdage i alle år (10 år).

Fagdagen har også fokus på brukere, foreldre og fagperspektiv i alle tre samiske språkene. Vi foreslår en avsetning på kr 500 000 til dette tiltaket.

Senter for samisk i opplæringen: kr 500 000

Senter for samisk i opplæringa er et ressurscenter spesielt rettet mot opplæringssystemet fra barnehagestadiet til høyere utdanning, og er lagt til Sámi allaskuvla. Senteret arbeider vidt for å fremme muntlig og skriftlig bruk av samisk i befolkningen. Senter for samisk i opplæringa skal ha samme status som lignende nasjonale sentre. For å kunne drive helhetlig arbeid og utvikle langsiktige strategier, er det nødvendig med forutsigbar finansiering av senteret. Det anslås et budsjettbehov på kr 500 000 i 2014.

Administrative ressurser – seksjon for høyere utdanning og forskning: 1,5 millioner kroner

Sametinget har behov for å styrke sin kapasitet på området høyere utdanning og forskning. Dette gjelder både innenfor politikkutvikling og forvaltning. I 2013 legges Sametingsmelding om samisk forskning og høyere utdanning fram, og i 2014 følges denne opp. Sametinget satser på rekruttering av studenter til samisk høyere utdanning og utvider antallet stipender. Denne satsningen medfører flere søknader og også økte forvaltningsoppgaver.

Oppsummering

I budsjett 2013 har Sametinget avsatt 43,1 millioner kroner til kunnskap. I 2014 har Sametinget behov for en økning på kr 35,5 millioner kroner på dette fagområdet.

Helse og sosial

Sametinget opplever sterkere fokus på samiske brukeres rettigheter innenfor fagfeltet helse- og sosialpolitikk. Sametingets overordnede mål er en likeverdig helse- og sosialtjeneste til samiske brukere på lik linje med den norske befolkning.

Sametinget ser at den nylig vedtatte Samhandlingsreformen stiller samiske pasienter overfor nye utfordringer når det gjelder samisk språk og kultur. Sametingets kontakt med sentrale myndigheter i denne prosessen er viktig, og det er behov for oss å avsette ressurser til dette formålet.

Regjeringen har også varslet en større gjennomgang av organisering og lover innenfor barnevernsfeltet. Dette vil stille Sametinget overfor utfordringer. Vi tar mål av oss til å være samiske barnevernsbarns talerør overfor norske myndigheter, og ser behov for en styrket implementering av urfolksrettigheter i forskrifter og utforming av tiltak på barnevernsfeltet.

Det samiske samfunn stilles også overfor utfordringer innenfor den bioteknologiske utvikling. Forvaltning og eierskap til samisk genmateriale gir oss utfordringer både politisk og kompetansemessig. Regjeringens arbeid med ny strategi for bioteknologisk utvikling er et arbeid Sametinget ser behov for å være med på. Dette handler i høyeste grad om utforming av den.

Regjeringens arbeid med rusfeltet fordrer administrative ressurser fra Sametingets side. Ivaretagelse av samiske brukeres behov og rettigheter er viktig for Sametinget, og vi må derfor delta aktivt i denne prosessen.

Sametinget har i 2014 behov for flere administrative ressurser til oppfølging av samhandlingsreformen og samiske brukere.

Oppsummering

I budsjett 2013 har Sametinget avsatt 3,8 millioner kroner til helse og sosial. I 2014 har Sametinget behov for en økning på 1,5 millioner på dette fagområdet.

Arealer og miljø

Sametinget arbeider for en bærekraftig utnytting, bevaring og forvaltning av arealer og ressurser i samiske områder.

Oppfølging av plan og bygningsloven: 3 millioner kroner

Sametingets arbeid med arealsaker handler om at samiske interesser skal ivaretas når beslutninger om arealbruk skal tas. Det forventes at Sametinget deltar aktivt i regionale og kommunale planprosesser, noe vi også har signalisert at vi vil gjøre. Som følge av nye krav i plan- og bygningsloven, forventer vi betydelig økning i dette arbeidsfeltet.

Andre arealsaker: 7,5 millioner kroner

Sametinget ser et økende press på bruken av arealene i samiske områder, blant annet gjennom energiutbygginger, vernearbeid og ressursutvinning. Sametinget har videre vært positiv til å delta mer aktivt i arbeidet med å følge opp den europeiske landskapskonvensjonen. Sametinget har forpliktelser etter konsultasjonsavtalen til å følge opp verneprosesser og store utbyggingssaker.

Sametinget kan dersom Landbruks- og matdepartementet legger ned områdestyrene få økt arbeid når det gjelder reindriftas arealbehov.

Oppfølging av arbeidet med å sikre samiske rettigheter til marine ressurser: 3 millioner.

Sametinget har behov for ressurser til å følge opp arbeidet med å sikre samiske rettigheter til marine ressurser. Prinsippet om anerkjenning av historisk rett og deltakelse i fiskeriforvaltning skal følges opp både nasjonalt og internasjonalt. Sametinget anslår budsjettbehovet for 2013 til 3 millioner kr.

Oppfølging av Samerettsutvalget II

Kartlegging av samiske rettigheter i de samiske områdene fra Troms og sørover er en del av oppfølgingen av Samerettsutvalget II. Samiske rettighetshavere, lokalsamfunn og institusjoner må ha kapasitet til å forberede og følge opp denne prosessen.

Digitála ránnjaáhkku:

Behov for overvåking av nettdebatter o.l. for å besvare og varsle trakassering av samer og samiske forhold på nett.

Finnmarkskommisjonen

Finnmarkskommisjonen må sikres midler til å utføre oppfylle mandatet som kommisjonen er gitt uten unødvendige forsinkelser. Bevilgningen til Finnmarkskommisjonen må øremerkes på statsbudsjettet.

Oppsummering

I budsjett 2013 har Sametinget avsatt 1,5 million kroner til areal og miljø. I 2014 har Sametinget behov for en økning på 13,5 millioner kroner på dette fagområdet.

Kulturminnevern

Sametinget vil verne og synliggjøre samiske kulturminner og kulturmiljøer med deres egenart og variasjon, både som en del av vår kulturarv og identitet og som ledd i en samisk miljø- og ressursforvaltning.

Sametingets arbeid med kulturminnevern danner et viktig grunnlag for samisk historie og tilstedeværelse. I kulturminnearbeidet er Sametinget høringsinstans i plansaker og større utbygginger. I forbindelse med disse registreres en stor mengde samiske kulturminner. Sametinget ønsker også å delta i ulike prosjekter som er relevante for den faglige utviklinga av det samiske kulturminnevernet.

Administrative ressurser – seksjon for kulturminner: 2,5 millioner kroner

Det samiske kulturminnevernet, herunder samisk bygningsvern, har de siste årene hatt en stadig økende saksmengde. Dette samtidig som ressursene i praksis ikke har blitt økt siden 1999. Dette er Sametingets største utfordring på kulturminnefeltet.

Med dagens situasjon har ansatte i kulturvernteamet kontakter opp mot 134 kommuner, 8 fylkeskommuner, 3 arkeologiske regionmuseer, de samiske museene og andre museer i området. I tillegg er det flere andre lokale, regionale og statlige aktører som alle ønsker å få med Sametinget på relevante områder. Dette dekkes av til sammen 11,5 årsverk. Fylkeskommunene i det samme området har betydelig større ressurser i kulturminnearbeidet.

Verst er situasjonen i bygningsvernet hvor 1 stilling skal dekke behovet for samisk bygningsvern i hele Norge. Dette dekker ikke dagens behov. Videre er det sannsynlig at det pågående bygningsvernprosjektet vil innebære et økt trykk for restaureringer av samiske bygninger, og dermed også behov for faglig veiledning og detaljregistrering.

Sametinget mener at større personalmessige ressurser i det samiske kulturminnevernet vil komme både kommuner, fylkeskommuner og den enkelte tiltakshaver til gode. Hvis Sametinget har muligheten til å være mer i forkant i planprosessene, kan eventuelle konflikter lettere unngås. Det

samiske folket må også ha reell rett til å forvalte og fortolke sin egen historie. Samisk kulturminnevern bidrar til dette.

Til samisk kulturminneforvaltning er det behov for minst to nye stillinger fra 2013, og en ny stilling til samisk bygningsvern. Dette har en kostnadsramme på 2,5 millioner kroner.

Søkerbaserte tilskudd til samisk kulturminnevern: 1 million kroner

Sametinget startet i 2011 et prosjekt med formålet registrering av samiske automatisk freda bygninger. Prosjektet er en del av kunnskapsløftet til Riksantikvaren og springer ut fra riksrevisjonen sin kritikk om oversikten på dette kulturminnefeltet. I 2012 ble det overført 2 millioner kroner over post 72 fra Riksantikvaren for istandsetting av de bygninger som registreres i prosjektet. Sametinget ser behovet for en videreføring av disse midlene, og ser at det legges opp til dette i statsbudsjettet for 2013. Prosjektet vil med stor sannsynlighet lede til en økt interesse for restaurering av samiske bygninger og et økt trykk på virkemiddelordningen for tilskudd til samisk kulturminnevern. Fra de midlene som ble overført Sametinget over post 72 er det heller ikke anledning til å finansiere saksbehandling eller oppfølging av tilskuddene. Sametinget har heller ikke anledning til å sette av ressurser innenfor organisasjonen til dette. Sametinget har derfor behov for finansiering av en halv stilling til saksbehandling og oppfølging av allerede gitte og nye tilskudd.

Sametinget er også kritisk til at midlene tildelt over post 72 er gitt med føring fra Riksantikvaren, når Sametinget er tildelt myndighet for samisk kulturminneforvaltning. Det burde være Sametinget som setter agendaen for det samiske kulturminnevernet.

Ordningen for tilskudd til samisk kulturminnevern fordelt til Sametinget over kapittel 1429 post 50 har i flere år vært nødt til harde prioriteringer blant søkere med gode prosjekter. I 2012 var den totale omsøkte summen over 7 millioner kr – mer enn tredobbelte det som var til fordeling. Noe av dette kunne kanaliseres inn i midlene gitt over kapittel 1429 post 72, men flere gode prosjekter ble avslått eller redusert med bakgrunn i et begrenset budsjett. Virkemiddelordningen bør utvides gradvis framover, i første omgang med en million kroner i 2014 for å kunne dekke de mest akutte behovene til bygningsvern som ikke vil kunne dekkes av post 72. Det gjenstår også mye arbeid med registreringer av samiske kulturminner som best kan ivaretas av lokale krefter. Noe som også øker kunnskapen og interessen lokalt for samisk historie og grunnlaget for ivaretagelsen av samiske kulturminner og historie.

Prosjekter innen kulturminnevern: 1,5 millioner kroner

Sametinget ser et stort behov for å igangsette prosjekter som er relevante for den faglige utviklinga av det samiske kulturminnevernet. Dette er viktige prosjekter Sametinget ikke kan følge opp innenfor dagens rammer.

Mortensnes/Varangerhalvøya kulturminneområde

Mortensnesutvalget forbereder en bred presentasjon av Mortensnes i arbeidet med å få området på den tentative verdensarvlista. Utvalget avslutter sitt arbeid i løpet av 2012. I 2013 vil det være behov for en bedre registrering av noen av områdene på Varangerhalvøya som pekes ut.

Ved siden av en egenfinansiering i 2013 kan det være aktuelt å be om et samarbeid med Finnmarkseiendommen for registreringer i utpekte områder utenom nasjonalparken. I dette arbeidet har Sametinget behov for minst kr 200 000.

Sametinget vil arbeide for at drift og formidling av Mortensnes kulturminneområde får en permanent ordning.

Samisk i Askeladden

For Sametinget er det en selvfølge at samiske kulturminner skal beskrives og formidles også på samisk. Arbeidet med å få inn samisk språk i den nasjonale kulturminnedatabasen Askeladden er godt i gang og Sametinget har utarbeidet en ordliste for bruk i databasen. Riksantikvaren har uttalt at Sametinget må utarbeide retningslinjer for bruken, og samordne utviklingen av den samiske delen av databasen. I første omgang er det tenkt at nordsamisk skal bli inkorporert i Askeladden. I en videre utvikling bør også flere samiske språk inn i databasen.

I 2013 har Sametinget behov for en halv stilling med samisk språkkompetanse for å videreføre arbeidet med samisk i Askeladden.

Out of the Ice - Sápmi

I forbindelse med at isbreer smelter, dukker det opp løse kulturminner langs kanten av disse. Tidligere funn langs brekantene kan tyde på at det har vært jakt på villrein ved og på breene. Sametinget er kjent med at det i Nordland er gjort funn av samiske kulturminner ved breene. Det er viktig at vi kan få tolket dette med utgangspunkt i kilder til og kunnskap om samisk forhistorie og historie.

Dette vil totalt utgjøre et behov på en halv fagstilling.

Samiske kulturspor i trær

Samiske kulturminner i form av kulturspor i trær er en kulturminnetype som det har vært lite fokusert på i Norge, også fra Sametinget som kulturminnemyndighet. Det har kanskje sin bakgrunn i at kjennskapen til denne typen kulturminner har vært dårlig og derfor ikke blitt satt fokus på dette verken i forskning eller forvaltning. Utfordringer når det gjelder forekomst av kulturspor i trær er først og fremst at skogen og dermed kultursporene etter hvert blir borte, enten gjennom naturlige årsaker, men også på grunn av det moderne skogbruket og andre arealkrevende næringer.

Dette vil totalt utgjøre et behov på en halv fagstilling.

Oppsummering

I budsjett 2013 har Sametinget avsatt 2,7 millioner kroner til kulturminnevern. I 2013 har Sametinget behov for en økning på 5 millioner kroner på dette fagområdet.

Næring

Sametinget ønsker et sterkt og allsidig næringsliv som bygger på og tar hensyn til samisk kultur, natur og miljø, og danner grunnlaget for livskraftige lokalsamfunn der mennesker ønsker å bo.

Sametinget vedtok i 2011 sametingsmelding om næringsutvikling. Meldingen legger opp til en dreining av næringspolitikken. Dette innebærer en større vektlegging av lokalsamfunnsutvikling, nyskaping, kompetansehevinge tiltak og entreprenørskap. Innenfor primærnæringene skal bedring av rammebetingelsene prioriteres. Prosjekter, forretningsideer og næringstiltak skal aktivt bygge opp konkurransekraften i samisk næringsliv. Meldingen innebærer også større vektlegging av et tettere samarbeid med kommuner, FoU-institusjoner og merinnflytelse på den sentrale næringspolitikken i landet. Strategiene i meldingen skal følges opp i de årlige budsjettene. Bruken av virkemidler vil være et viktig verktøy for å følge opp innsatsområdene i meldingen.

Det er fortsatt betydelige utfordringer i det samiske samfunn knyttet til negativ befolkningsutvikling, endra bosettingsstruktur, endring i næringsstrukturen og lav etableringshyppighet. Sametinget vil ha fokus på disse utfordringene og fortsette arbeidet med å dreie næringspolitikken som skissert i næringsmeldingen.

Administrative ressurser – seksjon for næring: 1,5 millioner kroner

I 2012 har Sametinget hatt en tilbakegang i antall søknader fra enkeltbedrifter og næringsutøvere. Hovedårsaken er en generell trend i næringslivet: det er færre nyetableringer og investeringer enn det vi har som mål å oppnå som igjen har sin årsak i de utfordringene som er nevnt i avsnittet ovenfor. Dette vil kreve en dreining av Sametingets virkemiddelbruk til i større grad orientere seg mot samarbeidsprosjekter, kompetanseheving og tiltak som bedrer etableringshyppigheten. Derfor vil Sametinget legge større vekt på å arbeide utadretta og mer aktivt overfor bedrifter, utviklingsmiljø og kommuner. Det er nødvendig at Sametinget er en pådriver for å få i gang gode prosjekter og dermed aktivisere næringslivet i de samiske områdene. Aktivt oppsøkende arbeid krever mer ressurser i form av administrativ kapasitet for å initiere, utvikle og følge opp utviklingsprosjekter i samiske områder som kan bedre etableringshyppigheten og kompetanseutviklingen i næringslivet.

Oppsummering

Dreiningen av virkemiddelbruken kan gjøres innenfor rammene av næringsbudsjettet 2013. I budsjett 2013 har Sametinget avsatt 35,4 millioner kroner til næring. I 2014 har Sametinget behov for en økning på 1,5 millioner kroner til administrative ressurser til å jobbe mer aktivt og utadretta.

Regionalutvikling

Sametinget ønsker et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

Sametinget har inngått samarbeidsavtaler med fylkeskommunene fra Hedmark og nordover. Gjennom samarbeidsavtalene avtales det ansvaret regionale myndigheter har når det gjelder samisk kultur, språk, miljø, nærings- og samfunnsutvikling.

Sametinget har i dag begrenset økonomi og administrative ressurser til å følge opp satsningene i samarbeidsavtalene med fylkeskommunene. Samtidig kan en mer målrettet bruk av samarbeid være med på å styrke og synliggjøre samisk språk, kultur og samfunnsliv. Sametinget har derfor satt i gang arbeidet med å revidere samarbeidsavtalene med fylkeskommunene. Det er ønskelig med mer målrettede avtaler fra begge parter side.

Oppsummering

I budsjett 2013 har Sametinget avsatt 3 millioner kroner til regionalutvikling. I 2014 har Sametinget behov for en økning på 5 millioner kroner på dette fagområdet.

Samisk samarbeid og internasjonalt arbeid

Sametinget arbeider for at urfolk skal bestemme over egen utvikling og ha mulighet til å ivareta egne interesser internasjonalt.

Sametinget har oppgaver vi ønsker å utføre på den internasjonale arena, samtidig som det er forventninger til Sametingets deltakelse og engasjement. Dette gjelder det internasjonale arbeidet som vedrører urfolk i ulike sammenhenger, som FN, EU, Arktisk råd og Barentssamarbeidet. Regjeringens satsing i nordområdene og Regjeringens nordområdemelding fordrer økt aktivitet og oppfølging fra Sametingets side. Videre har Sametinget ambisjoner om å bidra på den internasjonale arenaen spesielt når det gjelder de utfordringene som særlig urfolk står overfor ved fremtidige klimaendringer.

En økning i driftsmidler er nødvendig for at Sametinget skal kunne ha et handlingsrom for selv å kunne prioritere ressursbruken, og for at Sametinget skal kunne realisere de oppgaver som følger av

konvensjoner som norske myndigheter har undertegnet vedrørende urfolks deltakelse i prosesser som berører dem.

Sametinget har begrensede midler til rådighet i eget budsjett på det internasjonale området. Sametinget har blant annet påtatt seg å finansiere driften av urfolkskontoret under Barentssamarbeidet i Russland.

Sametinget har i dag en rammeavtale med Utenriksdepartementet. Denne har en ramme på 1 million kroner. Vi forventer at Utenriksdepartementet realiserer at midlene overføres gjennom 50-post slik at det ikke er nødvendig med en rammeavtale for bidrag til Sametingets internasjonale engasjement. Det er også behov for at denne tildelingen øker som følge av økt internasjonalt engasjement fra Sametingets side. Det har vært liten eller ingen endring i Sametingets ramme for internasjonalt arbeid de siste årene.

Norge rapporterer jevnlig til CERD (FNs rasediskrimineringskomité) og CERD utarbeider anbefalinger på hvordan Norge best mulig kan følge opp i forhold til diskrimineringsloven. Sametinget har en viktig rolle i det internasjonale arbeidet for å hindre diskriminering av urfolk og minoriteter. Sametinget har utarbeidet egne rapporter på hvordan ulike tiltak blir fulgt opp overfor samene. Dette er ressurskrevende prosesser. Det er behov for å forbedre rutiner og prosesser knyttet til tilbagemeldinger og rapportering mellom Sametinget og regjeringen ved Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD). Det er behov for ekstra ressurser for å optimalisere dette arbeidet og inkludere så store deler av det samiske samfunnet som mulig.

Oppsummering

I budsjett 2013 har Sametinget avsatt 6,4 millioner kroner til samisk samarbeid og internasjonalt arbeid. I 2014 har Sametinget behov for en økning på 2 millioner kroner på dette fagområdet.

Forskning på sametingsvalget

Den første forskningen på sametingsvalget skjedde for valget i 2009. Valgforskningsprosjektet for 2009-valget var finansiert av Norges Forskningsråds samiske program og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet. Valgforskning er gjentakende, og en viktig oppgave er å fange opp endringer blant velgerne over tid. Politikk handler mye om endring og påvirkninger mellom velgere, valgte og politiske institusjoner. Det må derfor settes av årlige midler til forskning på sametingsvalget.

I 2014 har Sametinget behov for 1 millioner kroner til dette formålet.

Sametingets 25-års jubileum

Det er behov for å sette av midler til Sametingets 25-årsjubileum også i 2014. I tillegg til de prosjektene som blir påbegynt i 2013 og skal avsluttes i 2014 (jubileumsboka, boka om kunsten på Sametinget og interaktiv nettside om Sametinget), må det også settes av midler til selve jubileumsarrangementet.

I 2014 har Sametinget behov for 1 millioner kroner til dette formålet.

Jubileumsåret 2017

I 2017 er det 100års jubileum for det første samiske landsmøtet (nordiske kongress) som fant sted 6. februar 1917 i Trondheim. Sametinget er invitert med i planleggingen av markeringen av

jubileumsåret 2017, sammen med Trondheim kommunes arbeidsutvalg for ”samiske rom i Trondheim” fram mot 100 års jubileet i 2017, og flere andre aktører. Det vil trolig være behov for midler til det langsiktige/flerårige arbeidet med planleggingen av jubileet. Samtidig er jubileet i 2017 klart et nasjonalt anliggende, spesielt i form av økonomi.

Behandlingen av saken ble avsluttet 29.11.12 kl. 19.55.